

Brdo deklaratsioon, 6. oktoobri 2021

Meie, Euroopa Liidu (EL) ja selle liikmesriikide juhid, leppisime täna pärast Lääne-Balkani juhtidega konsulteerimist ning piirkondlike ja rahvusvaheliste sidusrühmade juuresolekul kokku järgmises.

1. EL kinnitab taas oma kindlat toetust Lääne-Balkani Euroopa väljavaatele ning tervitab Lääne-Balkani partnerite pühendumust Euroopa väljavaatele, mis on meie ühistes strateegilistes huvides ja jääb meie ühiseks strateegiliseks valikuks. EL kinnitab taas oma pühendumust **laienemisprotsessile** ja selle kohta tehtud otsuseid, mille aluseks on partnerite usaldusväärsed reformid, õiglased ja ranged tingimused ning saavutatust lähtumise põhimõte. Tõhustame veelgi oma ühist tegevust, et edendada piirkonna poliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid ümberkorraldusi, samal ajal tunnistades Lääne-Balkani tehtud edusamme. Samuti tuletame meelde, et ELi jaoks on tähtis olla võimeline säilitama ja süvendama omaenda arengut, tagades oma suutlikkuse integreerida uusi liikmeid.
2. Lääne-Balkani partnerid kinnitavad veel kord oma pühendumust **Euroopa väärtustele ja põhimõtetele** ning vajalike reformide läbiviimisele oma rahva huvides. EL tervitab Lääne-Balkani partnerite taaskinnitatud pühendumust **demokraatia, põhiõiguste ja -väärtuste ja õigusriigi ülimuslikkusele** ning jõupingutuste jätkamisele korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses ning hea valitsemistava, inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse ja vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste toetamisel. Nende kohustuste usaldusväärsus sõltub vajalike reformide sisulisest elluviimisest ning kindlate tulemuste saavutamisest, mida toetab üldsuse selge ja järjepidev teavitamine. Tugev **kodanikuühiskond** ning **sõltumatu ja pluralistlik meedia** on iga demokraatliku süsteemi olulised osad ning me tervitame ja toetame nende rolli Lääne-Balkanil.

3. EL on vaieldamatult piirkonna **lähim partner, peamine investor ja peamine rahastaja**. Partnerid **peavad** selle toetuse enneolematut määra ja ulatust **täielikult tunnistama ning andma sellest teada oma avalikus arutelus ja kommunikatsioonis**.
4. **ELi toetus** sõltub ka edaspidi reaalistest edusammudest õigusriigi rajamisel ja sotsiaal-majanduslike reformide elluviimisel ning samuti sellest, kuidas partnerid järgivad Euroopa väärtusi, norme ja standardeid.
5. EL toetab täielikult Lääne-Balkani partnerite taaskinnitatud pühendumust teha kaasavat **piirkondlikku koostööd ning tugevdada heanaaberlikke suhteid**, kaasa arvatud ELi liikmesriikidega. Endiselt on oluline kahepoolsete lepingute, sealhulgas Kreekaga sõlmitud Prespa kokkuleppe ja Bulgaariaga sõlmitud heanaaberlike suhete lepingu rakendamine heas usus ja reaalsete tulemustega. Tuleb teha otsustavaid lisapingutusi **leppimise** ja piirkonna stabiilsuse suurendamiseks ning leida ja rakendada lõplikke, kaasavaid ja siduvaid lahendusi partnerite **kahepoolsetele vaidlustele ja küsimustele**, mille põhjused peituvad minevikupärandis, kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja väljakujunenud põhimõtetega, sealhulgas õigusjärgluse küsimusi käsitleva lepinguga, samuti teadmata kadunuks jäänud isikute juhtumitele ja sõjakuritegudega seotud küsimustele.
6. Toetame täielikult Belgradi ja Priština dialoogi ning muude Lääne-Balkani piirkondlike küsimuste jaoks nimetatud **ELi eriesindaja** jõupingutusi ning ootame mõlemalt poolelt konkreetseid edusamme nendevaheliste suhete täielikul normaliseerimisel, millel on kogu piirkonna stabiilsusele ja arengule otsustav tähtsus ning mis tagab selle, et nad saavad jätkata liikumist Euroopa kursil.

COVID-19

7. **COVID-19 kriisil** on jätkuvalt tõsine negatiivne mõju meie ühiskonnale ja majandusele. See rõhutab meie **tiheda ja tõhusa partnerluse** vajalikkust ja sellest saadavat kasu. EL on koos oma liikmesriikidega seisnud kogu pandeemia vältel Lääne-Balkani kõrval ning andnud sellele piirkonnale praeguseks tervishoiu- ja sotsiaal-majanduslikku toetust kokku enneolematu **3,3 miljardi** euro ulatuses. Lääne-Balkani partnerid on tihedalt seotud ELi algatustega, eelkõige terviseohutuse komitee, varajase hoiatamise süsteemi, roheliste koridoride ja meditsiiniliste vastumeetmete ühishanke lepinguga. EL on valmis veelgi parandama juurdepääsu vaktsiinidele, diagnostikale ja ravivahenditele ning tagama tulevaste kriiside parema **prognoositavuse** ja **vastupanuvõime** nende suhtes.
8. EL tunnustab ka **väärtuslikku toetust, mida Lääne-Balkani partnerid on** pandeemia ajal üksteisele ja ELile **andnud**. See kajastab solidaarsust ja vastastikust toetust, millel EL rajaneb. Sellist koostööd ja koordineerimist tuleks jätkata tulevikus, sealhulgas taastumisetapis.
9. EL jätkab Lääne-Balkani resolutsiooni toetamist, **eelkõige vaktsiinidega varustamise osas**. EL ja selle liikmesriigid on andnud Lääne-Balkanile erinevate kanalite kaudu **2,9 miljonit** vaktsiinidoosi ning see tegevus jätkub. EL toetab kõigi partnerite vaktsineerimiskavasid, et aidata saavutada 2021. aasta lõpuks ELi keskmisega sarnane vaktsineerituse määr.

Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava

10. Vastavalt Zagrebi tippkohtumisel esitatud juhtide üleskutsele esitas EL **majandus- ja investeerimiskava** ning suunised **Lääne-Balkani rohelise tegevuskava** rakendamiseks. Kavas on esitatud **oluline investeerimispakett, millega võetakse** järgmise seitsme aasta jooksul piirkonna jaoks **kasutusele ligikaudu 30 miljardit eurot**, millest 9 miljardit eurot on toetused ja 20 miljardit eurot investeringud, ning mida võimendab uus Lääne-Balkani tagatisrahastu. Majandus- ja investeerimiskava võimaliku mõju maksimeerimiseks peavad Lääne-Balkani partnerid viima otsustavalt ellu majandus- ja sotsiaalreformid ning tugevdama õigusriiki. Kava võib hoogustada piirkonna pikaajalist keskkonnahoidlikku sotsiaal-majanduslikku taastamist ja konkurentsivõimet, toetada selle rohe- ja digipööret, edendada kestlikku ühendatust, piirkondlikku integratsiooni, kaubandust, tugevdades seeläbi ka koostööd ja lähenemist ELile, sealhulgas ELi kliimaalastele eesmärkidele.
11. Meil on hea meel, et hiljuti võeti vastu õiguslik raamistik **IPA¹ III** rakendamiseks, mis on jätkuvalt peamine rahalise abi allikas piirkonna, sealhulgas majandus- ja investeerimiskava jaoks. Komisjon kavatses teha ettepaneku näha 2021. aasta IPA raames ette 600 miljoni euro suurune investeerimispakett, millega rakendada Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava, järgides IPA III programmitöö raamistiku ja rakendusnormide kohaseid menetlusi. Koos juulis tehtud ettepanekuga eraldada 500 miljonit eurot antakse majandus- ja investeerimiskava rakendamiseks 2021. aasta lõpuks kokku **1,1 miljardit eurot**.

¹ Ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA).

12. Tunnustades Lääne-Balkani juhtide pühendumust rakendada täielikult **rohelist tegevuskava**, tervitame seonduva tegevuskava suhtes saavutatud kokkulepet. Rohelise kokkuleppe kohaselt on see tegevuskava **nüüdisaegsele, CO₂-neutraalsele, kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisele ja ressursitõhusale** majandusele ülemineku, ringmajanduse potentsiaali vallapästmise, saastevastase võitluse ja jäätmekäitluse parandamise oluliseks käivitajaks. Selle edukaks rakendamiseks on vaja piirkonna kindlat pühendumist. Oluline on keskenduda jõupingutustele, millega tagada õigeaegne ja tõhus üleminek kivisöe kasutamisel taastuvate või vähem süsihappegaasi tekitavate kütuste kasutamisele. Prioriteediks peaks olema ka energiapuuduse, sealhulgas energiaallikate ja tarneteede mitmekesistamine. EL jätkab piirkonna toetamist roheline tegevuskava rakendamisel ning CO₂ hinnastamise poliitika väljatöötamisel ELi piiiril kohaldatava süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi (CBAM) raames, sealhulgas andes tehnilist ja rahalist abi.
13. Majandus- ja investeerimiskava annab uue hoo **ühenduste** edendamiseks kõigis selle mõõtmetes nii Lääne-Balkanil kui ka ELiga. EL jätkab kaasava **piirkondliku koostöö** toetamist. Lääne-Balkani juhid peavad tegema täiendavaid ja otsustavaid jõupingutusi, et **täita oma kohustus luua ühine piirkondlik turg**, milles 2020. aastal Sofias toimunud Berliini protsessi tippkohtumisel kokku lepiti. See aitab kaasa piirkonna liikumisele Euroopa kursil ning toob kodanikele ja ettevõtetele reaalselt kasu. Piirkonna sotsiaal-majandusliku taastumise hoogustamiseks on oluline kasutada ära kaasava piirkondliku majandusintegratsiooni potentsiaali ja saada maksimaalset kasu majandus- ja investeerimiskavast tulenevatest investeeringutest. Selleks et asjaomased piirkondlikud läbirääkimised saaks kiiresti lõpule viia, on vaja kogu piirkonna kindlat pühendumist.
14. EL ja Lääne-Balkan lepivad kokku, et teevad rohkem jõupingutusi, millega **tõhustada Lääne-Balkani turu integreerimist ELi ühtsesse turgu**. Sellega seoses annab majandus- ja investeerimiskava tugeva aluse piirkonna turgude integreerimiseks ELi ühtsesse turgu, eelkõige sellistes valdkondades nagu piiriülesed maksed (SEPA), tööstus- ja tarbekaubad, e-kaubandus ja toll.

15. Kestlik **transport on ELi ja Lääne-Balkani majandusliku ja sotsiaalse integratsiooni nurgakivi**. Esmatähtis on arendada edasi transpordiühendusi nii piirkonnas kui ka ELiga, et parandada transporditeenuste tõhusust ja ohutust ning saavutada keskkonnahoidliku ja kestliku liikuvuse eesmärgid, eelkõige **raudtee- ja siseveetranspordi ühenduste** osas.

Kestliku ühendatuse kontekstis tervitame raudtee, maantee, maanteeohutuse, transpordi lihtsustamise ja veetranspordi jaoks hiljuti kinnitatud **transpordiühenduse tegevuskavasid**.
16. Tuginedes piirkondliku rändluslepingu edukale rakendamisele ja vaba rändluse korra kehtestamisele Lääne-Balkanil alates 1. juulist 2021, tervitame rändluse tegevuskava vastuvõtmist, millega luuakse tingimused ja seatakse selged eesmärgid **ELi ja Lääne-Balkani vaheliste rändlustasude** vähendamiseks.
17. Tervitame **ELi ja Lääne-Balkani roheliste koridoride** kontseptsiooni ning toetame selle praktilist kohaldamist kõikidel asjaomastel piiridel, järgides täielikult nõutavaid ELi õigustikku ja menetlusi.
18. Täna käivitatakse **Lääne-Balkani innovatsioonikava – Lääne-Balkani innovatsiooni, teadusuuringuid, haridust, kultuuri, noorsugu ja sporti käsitlev tegevuskava**. Sellega edendatakse teaduse tippaset ja piirkonna haridussüsteemide reformi, luuakse noortele uusi võimalusi ja aidatakse ära hoida ajude äravoolu. Ootame selle tegevuskava kiiret rakendamist.

Poliitika- ja julgeolekualane koostöö

19. ELi toetamine on selge märk meie partnerite strateegilisest suunast. Seetõttu kinnitame taas oma ootust, et partnerid süvendavad veelgi koostööd **ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP)** valdkonnas ning teevad reaalseid ja kestlikke edusamme **täieliku kooskõla saavutamiseks ELi välispoliitiliste seisukohtadega ning tegutsevad nendele vastavalt**, sealhulgas seisukohtadega rahvusvahelistel foorumitel, mis on oluline osa nende liikumisel Euroopa kursil. Tervitame asjaolu, et mõned partnerid on juba **täielikult ühinenud** kõigi ÜVJP otsuste ja avaldustega, ning julgustame neid seda jätkama. EL on valmis veelgi tugevdama **poliitilist dialoogi** ÜVJPga seotud küsimustes.
20. ELil ja Lääne-Balkanil on mitmeid ühiseid **julgeolekualaseid väljakutseid**, mis eeldavad koordineeritud meetmete võtmist. Oleme nõus tugevdama oma koostööd peamistes julgeolekuküsimustes, sealhulgas **operatiivtasandil**, tuginedes Sofia prioriteetide kava raames tehtud tööle. Meie partnerid lubavad näidata oma pühendumust meie ühisele julgeolekule ja jätkata tõhusate vahendite väljatöötamist Lääne-Balkani-siseseks koostööks. Nad on näidanud oma pühendumust ÜJKP-le, osaledes ELi missioonides ja operatsioonides, ning me teeme koostööd nende võimete ja suutlikkuse edasiarendamiseks, eriti Euroopa rahutagamisrahastu abil. EL suurendab oma osalemist ka sellistes valdkondades nagu kosmos ja sõjaväeline liikuvus, et hõlbustada piirkonnale antava tsiviil-sõjalise abi kättesaadavust pandeemiade ja loodusõnnetuste korral.
21. Tugevdame oma koostööd, et võidelda **desinformatsiooni** ja muude **hübriidohtude** vastu, mille taga on eriti piirkonna Euroopa väljavaadet kahjustada püüdvad kolmandatest riikidest pärit osalejad. EL ja Lääne-Balkani riigid tugevdavad koostööd **vastupanuvõime suurendamiseks, meie kollektiivse küberturvalisuse ja küberdiplomaatia tõhustamiseks** ning meie **strateegilise kommunikatsiooni** mõju suurendamiseks.
22. Kiidame meie partnereid nende pidevate jõupingutuste ja konstruktiivse rändealase **koostöö** eest, mis on andnud selgeid tulemusi. **Rände haldamine on ühine väljakutse**, millega EL ja Lääne-Balkan peavad tihedas partnerluses ühiselt tegelema.

23. Meie koostöö rändeprobleemide käsitlemisel on osutunud kasulikuks ning seda arendatakse edasi. EL on valmis jätkama osalemist ja **tugevdama oma toetust, kasutades kohandatud ja terviklikku lähenemisviisi**. Sihtvaldkonnad peaksid hõlmama varjupaigasüsteemide parandamist, võitlust rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja ebaseadusliku rände vastu, tagasisaatmisprotsesse, piirihaldust, teabevahetust ja vastuvõtusuutlikkust. Partnerid peaksid samuti jätkama tööd tagasisaatmissüsteemide tõhustamiseks, sealhulgas sõlmima tagasivõtulepingud peamiste päritoluriikidega. Süvendatakse vastastikust koostööd tagasisaatmise valdkonnas, kasutades maksimaalselt olemasolevaid raamistikke ja kanaleid. Samuti tuleks tõhustada koostööd Frontexi, Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti ja Europoliga. Viivitamata tuleks sõlmida ülejäänud, staatust käsitlevad Frontexi kokkulepped.
24. Võttes arvesse **olukorra tõsidust Afganistanis**, teeb EL tihedat koostööd kõigi oma partneritega, sealhulgas Lääne-Balkaniga, et lahendada tekkivaid probleeme ning vajaduse korral koordineerida ühist reageerimist.
25. **Terrorism, radikaliseerumine ja organiseeritud kuritegevus** on endiselt julgeolekuoht nii ELi kui ka kogu piirkonna jaoks. Kutsume üles tugevdama veelgi koostööd terrorismivastase võitluse ja vägivaldse ekstremismi vastase võitluse valdkonnas, sealhulgas terrorismi ja radikaliseerumise rahastamise ennetamisel. Kordame, kui oluline on võtta otsustavaid meetmeid, et võidelda raske ja organiseeritud kuritegevuse, eelkõige **inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise, rahapesu ning uimastikasvatuse ja -kaubanduse** vastu.
26. EL on täielikult pühendunud väike- ja kergrelvade ning nende laskemoonaga ebaseadusliku kauplemise ning nende salakaubaveo tõkestamisele ning jätkab Lääne-Balkani toetamist selles valdkonnas, sealhulgas Lääne-Balkani ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastase tegevuskava kontekstis.
27. Ühiste huvide jätkuvaks edendamiseks väljendame valmisolekut **hoogustada ja tõhustada regulaarset poliitilist dialoogi piirkonnaga**. Sellega seoses tervitame **ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumiste** korraldamist **regulaarsete üritustena**. Jääme ootama järgmist tippkohtumist, mis toimub 2022. aastal.

28. EL ja Lääne-Balkan peavad tegema koostööd, et seista silmitsi põlvkonna jaoks määrava tähtsusega ülesannetega. Tervitame Lääne-Balkani algatusi anda panus **meie maailmajao tulevikku** käsitlevatesse aruteludesse. Oleme jätkuvalt pühendunud kõikide eurooplaste kuulamisele küsimustes, mis on meie kõigi jaoks olulised: kodanike ja vabaduste kaitsmine, tugeva ja elujõulise majandusbaasi arendamine, rohe- ja digipöörde edendamine, õigusriik, õiglane ja sotsiaalne Euroopa, Euroopa vastupanuvõime tugevdamine ning Euroopa juhtiv roll maailmas.
29. Tunneme heameelt, et meie Lääne-Balkani partnerid ühinevad eespool toodud punktidega.
-